

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อเท็จจริงของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิต ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิต จำแนกตาม หลักสูตร สถานภาพการทำงาน เพศ นอกจากนี้ยังได้เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิต บัณฑิตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน และสถานภาพสมรสต่างกัน ซึ่งการเปรียบเทียบทำให้ทราบความ แตกต่างของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในแต่ละตัวประกอบที่ศึกษา

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตบัณฑิตที่กำลังศึกษาอยู่ในบัณฑิตวิทยาลัย ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2518 จำนวน 301 คน ซึ่งได้มาจากการ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามลักษณะ 4 อย่างในแต่ละหลักสูตร ดังนี้คือ นิสิตบัณฑิตชายที่มีงานทำ นิสิตบัณฑิตชายที่ยังไม่มีงานทำ นิสิตบัณฑิตหญิงที่มีงานทำ และนิสิตบัณฑิตหญิงที่ไม่มีงานทำ ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยตาม ภูมิลำเนาเดิม และสถานภาพสมรสนั้น ใช้ตัวอย่างประชากรชุดเดิมนี้นี้ แต่ในการแบ่งกลุ่มไม่ คำนึงถึงหลักสูตร สถานภาพในการทำงานและเพศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจค่าใช้จ่ายส่วนตัว ของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สร้างขึ้น โดยดัดแปลงมาจากแบบสำรวจที่ใช้สำรวจ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแบบสำรวจค่าใช้จ่ายส่วนตัวของ นิสิตครูศาสตร์ของ สุภาพร พรนภา

การวิเคราะห์ข้อมูลในการหาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามหลักสูตร สถานภาพการทำงาน เพศ ภูมิลำเนาเดิม และสถานภาพสมรส ใช้หา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ของค่าใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละตัวประกอบ และเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยของนิสิตบัณฑิต จำแนกตามหลักสูตร สถานภาพ การทำงาน และเพศ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 3 ตัวประกอบ ชนิดที่มีจำนวน

ความถี่ของข้อมูลในแต่ละเซลล์ไม่เท่ากัน (12x2x2 Factorial Design Unequal Cell Frequencies) ด้วยการใช้การวิเคราะห์แบบไม่ถ่วงน้ำหนักค่าเฉลี่ย (Unweighted-mean Analysis) ส่วนการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยของนิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน และสถานภาพสมรสต่างกัน ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ข้อค้นพบ

1. จากการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า

1.1 นิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยประมาณ เกือบละ 1,346.05 บาท หรือปีละ 12,116.41 บาท

1.2 นิสิตบัณฑิตหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด คือ ประมาณเกือบละ 1,903.24 บาท หรือปีละ 17,129.17 บาท รองลงไปคือ หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,693.84 บาท หรือปีละ 15,244.55 บาท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,531.66 บาท หรือปีละ 13,784.94 บาท หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,418.85 บาท หรือปีละ 12,769.62 บาท หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,332.35 บาท หรือปีละ 11,991.19 บาท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,324.14 บาท หรือปีละ 11,917.29 บาท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,324.08 บาท หรือปีละ 11,916.35 บาท หลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,316.40 บาท หรือปีละ 11,847.60 บาท หลักสูตรพาณิชยศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,284.16 บาท หรือปีละ 11,557.41 บาท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,265.83 บาท หรือปีละ 11,392.43 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,232.04 บาท หรือปีละ 11,088.35 บาท และหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ประมาณเกือบละ 1,187.70 บาท หรือปีละ 10,689.30 บาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณา ย่อยไปถึงประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า ในเรื่องค่าที่พัก ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าเสื้อผ้า

ค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงการศึกษา นิสิตบัณฑิตหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตใช้จ่ายมากที่สุด ในเรื่องค่าอาหาร ค่าพาหนะ และค่าพักผ่อนหย่อนใจ นิสิตบัณฑิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิตใช้จ่ายมากที่สุด และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นิสิตบัณฑิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิตใช้จ่ายโดยเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนนิสิตบัณฑิตที่ใช้จ่ายน้อยที่สุดในเรื่องค่าที่พัก ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้า และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ คือนิสิตบัณฑิตหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ในเรื่องค่าอาหาร ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา พบว่านิสิตบัณฑิตหลักสูตรพาณิชยศาสตรมหาบัณฑิตใช้จ่ายน้อยที่สุด และในเรื่องค่าพาหนะ พบว่านิสิตบัณฑิตหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต ค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

1.3 นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 1,555.21 บาท หรือปีละ 13,996.93 บาท ซึ่งสูงกว่านิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำคือ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 1,054.31 บาท หรือปีละ 9,488.78 บาท และเมื่อพิจารณาถึงประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละประเภทของค่าใช้จ่ายสูงกว่า นิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ

1.4 นิสิตบัณฑิตชาย ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 1,466.55 บาท หรือปีละ 13,198.93 บาท ซึ่งสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิง คือ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 1,236.23 บาท หรือปีละ 11,126.10 บาท และเมื่อพิจารณาถึงประเภทค่าใช้จ่าย พบว่านิสิตบัณฑิตชาย ใช้จ่ายในเรื่อง ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิง ส่วนค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า นิสิตบัณฑิตหญิง ใช้จ่ายสูงกว่านิสิตบัณฑิตชาย

1.5 นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 11,900.50 บาท ซึ่งต่ำกว่านิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 13,423.19 บาท และเมื่อพิจารณาถึงแต่ละประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า ในเรื่องอุปกรณ์การศึกษา ค่าพักผ่อนหย่อนใจ นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ใช้จ่ายสูงกว่านิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด ส่วนประเภทของค่าใช้จ่ายที่เหลือ นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด ใช้จ่ายสูงกว่า

1.6 นิสิตบัณฑิตที่เป็นโสดใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 13,023.41 บาท ส่วน นิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้วใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 12,726.29 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า นิสิตบัณฑิตที่เป็นโสดใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในเรื่อง ค่าอาหาร ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้า ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา สูงกว่านิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้ว

2. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มี 3 ตัวประกอบ พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามหลักสูตร สถานภาพการทำงานและเพศ ปรากฏผลดังนี้ คือ

2.1 ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในแต่ละหลักสูตร ปรากฏว่า นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรที่ใช้จ่ายส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 มีดังนี้คือ

ก. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรเภสัชศาสตร์ ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่า นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต หลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต หลักสูตรพาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต และหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ข. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต และหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่า นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรพาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต และหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ค. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรพาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต และรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่า นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต และหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ส่วน นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรที่ใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ดังนี้ คือ

- ก. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตร พาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต กับ หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต
- ข. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตร บัญชีมหาบัณฑิต กับ หลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต
- ค. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตร สังคมวิทยามหาบัณฑิต กับ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
- ง. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตร อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต กับ หลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต
- จ. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตร อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต กับ หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
- ฉ. นิสิตบัณฑิตในหลักสูตร อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต กับ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต

2.2 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพการทำงาน ผลปรากฏว่า นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวมากกว่านิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงาน กล่าวคือ นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัว ประมาณเดือนละ 1,555.21 บาท หรือปีละ 13,996.93 บาท ส่วนนิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงาน ทำ ใช้จ่ายส่วนตัว ประมาณเดือนละ 1,054.31 บาท หรือปีละ 9,488.78 บาท ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

2.3 ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตตามเพศ ผลปรากฏว่า นิสิตบัณฑิตชาย ใช้จ่ายส่วนตัวมากกว่านิสิตบัณฑิตหญิง กล่าวคือ นิสิตบัณฑิตชาย ใช้จ่ายส่วนตัว ประมาณเดือนละ 1,466.55 บาท หรือปีละ 13,198.93 บาท ส่วนนิสิตบัณฑิตหญิง ใช้จ่าย ส่วนตัวประมาณเดือนละ 1,236.23 บาท หรือปีละ 11,126.10 บาท ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

2.4 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบร่วมกันระหว่าง สถานภาพการทำงานกับเพศ ผลปรากฏว่าค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตตามสถานภาพการทำงานกับเพศ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 คือ

ก. นิสิตบัณฑิตชายที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 15,666.75 บาท ซึ่งสูงกว่านิสิตบัณฑิตชายที่ยังไม่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 9,512.07 บาท อย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

ข. นิสิตบัณฑิตหญิงที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 12,581.02 บาท ซึ่งสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิงที่ยังไม่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 9,520.22 บาท อย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

ส่วนนิสิตชายและหญิงที่ยังไม่มีงานทำใช้จ่ายส่วนตัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

3. จากการทดสอบค่าที (t-test) ของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มี
ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน และสถานภาพสมรสต่างกัน ผลปรากฏว่า

3.1 นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตบัณฑิต
ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด
ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 13,423.19 บาท ส่วนนิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพ
มหานคร ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 11,900.50 บาท ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

3.2 นิสิตบัณฑิตที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน ใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ
นิสิตบัณฑิตที่เป็นโสดใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 13,023.41 บาท ส่วนนิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัว
แล้วใช้จ่ายส่วนตัวประมาณปีละ 12,726.29 บาท ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับความมีนัยสำคัญ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในการสำรวจค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2516
พบว่า ใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 11,900 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิต
บัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยทำการสำรวจในครั้งนี้ พบว่า ใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ย
ประมาณปีละ 12,116.41 บาท ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกันมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะค่า
ใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละประเภทอาจจะใกล้เคียงกัน และผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยไว้
โดยไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ เพราะศึกษากับนิสิตบัณฑิตที่อยู่ในระหว่างการศึกษา
ดังนั้น ถ้าหากรวมค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่าย
ส่วนตัว ก็คาดว่านิสิตบัณฑิตจะมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวในระหว่างการศึกษาสูงกว่านิสิตในระดับ
ปริญญาตรีมากกว่านี้

2. ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละหลักสูตร พบว่าสอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ซึ่งปรากฏว่านิสิตบัณฑิตในหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวสูงที่สุด และรองลงมาคือ หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ตามลำดับ ส่วนหลักสูตรที่ ใช้จ่ายส่วนตนน้อยที่สุด คือ นิสิตบัณฑิตในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเนื่อง มาจากนิสิตบัณฑิตในหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวในประเภทต่าง ๆ สูงกว่า หลักสูตรอื่น โดยเฉพาะค่าที่พัก ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าเสื้อผ้า และค่าหน่วยกิตและค่าบำรุง การศึกษา ใช้จ่ายสูงที่สุดในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตัวใกล้เคียง กับหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต แต่ใช้จ่ายสูงที่สุดในประเภทค่าอาหาร ค่าพาหนะ และค่า พักผ่อนหย่อนใจ ในหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนใหญ่ในแต่ละประเภทน้อยกว่าหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต และสถาปัตยกรรม- ศาสตรมหาบัณฑิต โดยเฉพาะค่าที่พักน้อยกว่ามาก เมื่อพิจารณาถึงค่าอุปกรณ์การศึกษา พบว่า มีส่วนทำให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร มหาบัณฑิต หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ใช้จ่าย ส่วนตัวโดยเฉลี่ยรวมสูงกว่าหลักสูตรอื่น ๆ ในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ใช้จ่ายส่วนตนน้อย ที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละประเภทน้อยกว่าหลักสูตรอื่น โดยเฉพาะ ค่าที่พัก ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้า และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ใช้จ่ายน้อยที่สุด

3. ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามสถานภาพการทำงาน พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 กล่าวคือ นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยสูงกว่านิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำ ซึ่ง อาจเนื่องมาจากนิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละประเภทมากกว่านิสิตบัณฑิตที่ยัง ไม่มีงานทำ โดยเฉพาะค่าที่พัก และค่าพักผ่อนหย่อนใจ สูงกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่นมาก แต่อย่างไรก็ตาม ถ้ามองว่า นำเอาค่าเสียโอกาส (Opportunity cost หรือ Foregone earnings) ซึ่งเป็นเงินที่สูญเสียไปในขณะที่มาเรียนแทนที่จะไปทำงาน ไปเพิ่มให้กับนิสิตที่ ยังไม่มีงานทำ ก็อาจจะทำให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยของนิสิตบัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำสูงกว่า นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำก็ได้

4. ส่วนการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามเพศ พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 ซึ่งปรากฏว่า นิสิตบัณฑิตชายใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิง ซึ่งอาจเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกือบทุกประเภทของนิสิตบัณฑิตชายมากกว่านิสิตบัณฑิตหญิง โดยเฉพาะค่าพาหนะและค่าพักผ่อนหย่อนใจสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิงค่อนข้างมาก แต่อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายประเภทเสื้อผ้าของนิสิตบัณฑิตหญิงสูงกว่านิสิตบัณฑิตชาย ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ ชนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฬา ฉัตรคุปต์¹ คือ นิสิตชายใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตหญิง และนิสิตหญิงใช้จ่ายส่วนตัวประเภทค่าเสื้อผ้าสูงกว่านิสิตชาย

5. ในการออกแบบการวิจัยในครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มี 3 ตัวประกอบ (12 x 2 x 2 Factorial Design Unequal-call frequencies) ทำให้ได้ข้อค้นพบอีกอย่างหนึ่งซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ แต่ก็เป็นข้อค้นพบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบ 2 ตัวที่มีผลรวมกัน (Interaction effect) ในที่นี้คือ สถานภาพการทำงาน และเพศ ทำให้ทราบว่า นิสิตบัณฑิตชายและหญิงที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตบัณฑิตชายและหญิงที่ยังไม่มีงานทำ และนิสิตบัณฑิตชายที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิงที่มีงานทำ ในขณะที่นิสิตบัณฑิตชายและหญิงที่ยังไม่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเมื่อบุคคลมีรายได้สูงขึ้น ก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายสูงขึ้น การใช้จ่ายจึงแปรตามรายได้ ผู้มีงานทำจึงใช้จ่ายมากกว่าผู้ไม่มีงานทำ

¹ ชนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฬา ฉัตรคุปต์, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

6. ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด สูงกว่านิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 4 จากข้อค้นพบที่แตกต่างกันนี้ อาจเนื่องมาจากนิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในต่างจังหวัดต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยในประเภทต่าง ๆ สูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สูงกว่านิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมาก ส่วนค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าเสื้อผ้า ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา ใช้จ่ายใกล้เคียงกัน แต่ค่าพักผ่อนหย่อนใจของนิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ใช้จ่ายสูงกว่านิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด

7. ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตบัณฑิตที่เป็นโสดและที่มีครอบครัวแล้ว ใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อ 5 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแต่ละประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า นิสิตบัณฑิตที่เป็นโสด ใช้จ่ายในเรื่องค่าอาหาร ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้า สูงกว่านิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้ว ในขณะที่นิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้ว ใช้จ่ายส่วนตัวในเรื่องค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สูงกว่านิสิตบัณฑิตที่เป็นโสด ส่วนค่าพาหนะ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงการศึกษา ใกล้เคียงกัน

ขอเสนอแนะ

1. ควรทำการสำรวจเปรียบเทียบระหว่างสถาบันในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งในประเทศไทยมีหลายสถาบัน เพื่อจะทำให้ทราบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของแต่ละสถาบัน ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเพื่อเข้าเรียนในสถาบันใดสถานบันหนึ่งได้อย่างเหมาะสม
2. เนื่องจากการศึกษาในชั้นบัณฑิตศึกษานั้น อุปกรณ์การศึกษามีส่วนสำคัญในการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะตำราเรียนต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังมีราคาค่อนข้างสูง ทางบัณฑิตวิทยาลัยจึงควรหาทางแก้ปัญหา โดยจัดโครงการที่มีส่วนสนับสนุนให้นักศึกษาค่าใช้จ่ายบริการทางค่านตำราเรียนให้สะดวกกว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่ เช่น

ก. จัดโครงการรวบรวมตำราเรียนที่ใช้แล้ว ให้เช่าหรือขายในราคาถูก ซึ่ง
ปัจจุบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้บริการค่านี้อย่างที่ศูนย์หนังสือของมหาวิทยาลัย แต่ก็ยัง
เป็นเพียงส่วนน้อย

ข. จัดโครงการผลิตตำราราคาถูก เพื่อลดค่าใช้จ่ายทางค่านี้อย่าง

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้มีการสำรวจกับมหาบัณฑิตที่เพิ่งจบ ซึ่งจะได้อ
ค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยที่ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้
ผู้วิจัยไม่ได้รวมถึงค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ไว้ เพราะศึกษากับนิสิตบัณฑิตที่กำลังอยู่ใน
ระหว่างการศึกษา ซึ่งไม่สามารถประมาณค่าใช้จ่ายประเภทนี้ได้แน่นอนเท่ากับผู้ที่เรียนจบแล้ว

4. จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจค่าใช้จ่ายส่วนตัวทางตรง (Direct cost)
เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไป ควรจะศึกษาถึงค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect cost) ด้วย
ซึ่งจะทำให้ทราบค่าใช้จ่ายที่แท้จริงทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. ในการกำหนดต้นทุนให้กับนิสิตบัณฑิตของบัณฑิตวิทยาลัย อาจจะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)
ของข้อค้นพบ เป็นพื้นฐานการพิจารณาเพื่อกำหนดค่าใช้จ่ายในประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสม